

IGRE U MOM SRCU

Pero Kvrđić kao Pomet 1969.

POMET OD KOTORA!

Piše: Vedran Benić

Mladi će se čitatelji sigurno začuditi naslovu: odakle sad Pomet i Kotor?! Stvar je u tome da je sve do 1958. godine na Ljetnim igrama Pomet bio – Kotoranin. Moram priznati da sam i ja bio iznenađen kad sam prvi put to spoznao. Naime, sjećam se iz djetinjstva oduševljenih priča o sjajnom Jozu Laurenčiću u toj ulozi, da bih ostao zapanjen kad sam prvi put vidio tonski insert njegova Pometa, valjda u nekom „Filmskom žurnalu“. I spoznao da ne govori po dubrovačku! Stvar je u tome da se onaj kojemu se pripisuju sve zasluge da je našem vremenu „otkrio“ Držića – Marko Fotez, u svojoj teatarskoj viziji „Dunda“ malo zaigrao, pa je uz ostalo Pometa preselio u Kotor. Mogu samo zamisliti kakva bi reakcija današnje publike bila na takvo negiranje Pometove dubrovačke domovnice, kad mnogima budu uši već i povremena poskliznuća u dubrovačkim naglascima koje gledatelji „sa strane“ možda ni ne primjećuju. Na svečanom otvaranju ovogodišnjih Igara to je zgodno istaknuto. Nataša Dangubić, predstavljajući glas dubrovačkoga puka, nije propustila pecnuti Ozrena Grabarića nakon što je izgovorio čuveni Pometov monolog o hrani: „Čuje mu se da nije iz Grada. Mislim, ne govorim ja kontra ništa, ali mu se čuje!“ A on se, bez obzira na sve nagrade i pohvale njemu i predstavi „Viktorija od neprijatelja“, znao i ove godine pogubiti u borbi s vijugama dubrovačkoga izgovora. Muke glumaca sa strane s našim dijalektom, vječna su dubrovačka tema. Svojedobno je po Gradu kružio vic da je netko u Spaićevom Skupu izgovorio: „Kaj zboriš Skupe?“

Inače, moj prvi „Dundo“ na Igrama upravo je bio onaj legendarni Koste Spaića (1965.-69.), u kojem je Pometa glumio Pero Kvrđić, on na savršenom dubrovačkom. Stoga sam dodatno bio oduševljen kad sam desetljećima kasnije u „Vijencu“ (2001.) naletio na briljantan Kvrđićev tekst o zavrslami oko kotorskoga Pometa: „Kaza-

lišna renesansa Dunda Maroja i Držića počela je kao što je poznato, Fotezovom kompilacijskom preradbom i predstavom Dunda 1938. u Fotezovoj režiji u HNK u Zagrebu. Na paradoksalan način. Naime, Fotez je u svojoj dramaturškoj obradi pobio više od polovine lica Dunda Maroja, na čelu s Negromantom. Pometa je asimilirao Tripčetom od Kotora, te je Pomet Dubrovčanin postao Pomet Kotoranin. Pometov monolog o trpezi po kojoj je dobio nadimak Pomet Trpeza ustupio je Bokčilu, koji se, otkada je otišao s Dundom u Rim, nije usro od Dundove hrane. Poradi komedijskog efekta proizvoljno je riječi, rečenice Držićeve mijenjao, iskrivljavajući smisao (čijera – izgled lica – lice preveo je u čir), te su se Dundo i Maro unjigali, laskali jedan drugomu kako su obojica bez čireva. Fotez je Držićevu petočinsku pretvorio u goldonijevsku tročinsku konvenciju i izmijenio strukturu komedije. Stvorio je surrogatnu dramaturgiju: komediju na prvu loptu s genijalnim Jozom Laurenčićem, Pometom od Kotora. Sve do 1964., do pojave izvornog, autentičnog Dunda, u režiji Koste Spaića na Gundulićevoj poljani, koji se temeljio na otkriću izvornoga Dunda Maroja u Škiljanovoj režiji u Zagrebačkom dramskom kazalištu 1955. i 1959., na Ljetnim igrama vladalo je opće uvjerenje da je Fotezova preradba jedni put do Držića. Pogotovo imajući na umu Stupićina (Fotezova) Dunda u Jugoslovenskom dramskom pozorištu, na gostovanju u svijetu i na Ljetnim igrama“

Stoga je, piše Kvrđić, klicanje Pomet družine u Spaićevom Dundu „Ola družino...Ola...Družinoooo“, zapravo bio „simbolički usklik povratka izvornoga Držića u Grad.“ Kosta Spaić istodobno je naglasio da je njegov Dundo „prva izvedba izvornoga teksta u prostorima Grada, jedno za mene završeno traganje. Na redu su drugi.“

Na kraju, nemojte me krivo shvatit! Nemojte promisliti da s ovim tekstom nekome nešto pribokavam. Neanche per idea! ●